

ZVON

LEPOZNANSKI LIST S PODOBAMI

Leto V.

Na Dunaji 1. septembra 1879.

Liét 17.

4.*) Vojaci na poti.

Pomladnji cvet odeva svet,
Tako cvetemo mi;
Pod nebom tičev trop neštét,
Po cesti grémo mi!

A tički skozi jasni zrák
Lehkó, živó leté;
Legak je tudi nam korák,
A téžko je sercé.

Saj tičji rod se vrača zdaj
Domón glasno žgoléč,
Mi sveta tla domača zdaj
Pustili smo terpéč.

Mi nésmo tičev trop legak,
Ki sam si pot volí;
Bégóten smo nehá oblák,
Ki veter ga podí!

Lepó žari meglica se
Pod solncem plavajoč,
Ozira v njo cvetice se
Hladila čakajoč.

A čérn oblak bo neki dan,
Iz njega blisk in trésk!
In točo vsuje na raván.
Ki vniči up sosésk.

Zdaj ne boji nihče se nás,
Mi ne grozimo tod;
Pozdravlja mnog nas lep obráz
Gredóče mimo tod.

Koj homo pa oblák strašán
Ob uri hudi mi;
Sovražni roj bo pač končán,
Z njim mórda — tudi mi!

Bojan.

*) Pri pesmi: „Oj z Bogom, ti planinski svet“ v 13. listu izostalo je po pomoti št. 3.

Odlični pesniki in pisatelji slovenski.

III.

Matija Čop.

(Konec.)

I.

Error typi.

Ad proprium formante typum Zois o K ~ ~ ~ ! te.
Ex errore typi Zoilus alter ades.

II.

Apêl in čevljar

obseza znani sonet Presirnov sê zver-
šetkom: le čevlje (t. j. slovnico, a ne
pesni) sôdi naj Kopitar!

III.

Relata refero

pripoveduje, da so novine „Mémooires
de l'Académie Celtique“ l. 1808. na-
znanile, da je Kopitarjeva slovnica —
Zoisovo delo; a ker se gospodu
ni baš poljubilo svojega spisa poterediti,
podpisal ga je tajnik njegov. In res,
Kopitarjeva slovnica spredaj néma pisa-
teljevega imena, ampak čisto na koncu
knjige stoji podpis Jarneja Kopitarja, ki
je bil tedaj tajnik Zoisov. Glasi se sonet:

Wie's kommt, dass so viel Koth de r ausgespieen,
Der anno acht schon so gescheidt geschrieben,
Das will ich euch erklären, meine Lieben,
Will von den Augen euch den Schleier ziehen.

Das Buch, das als gelahrt den Mann verschrieen,
Hat, weil just nicht geruh'te zu belieben
Der Herr, sein Secretarius unterschrieben;
Wie viel hat der bis nun daraus entliehen!

Der Slawen Schlötzerische Millionen,
Was sonst darin besagt von uns'rem Stamme,
Vermiesst man nie in seinen Recensionen.

Doch da kein Tropfen für des Hasses Flamme
I m Quell, den er auch jetzt nicht würde schonen,
So schöpft' er einmal auch aus eignem
Schlamm e.

IV.

„Hoc scio pro certo, quoties cum stercore certo“
velja razzaljenemu prijatelju Čopu.

In Meeres Tiefen, auf der Erde Fluren,
In Lüften, wie wir unmassgeblich meinen,
Kann ein Ding mit dem andern sich vereinen
Nur, wenn verwandt sich anzieh'n die Naturen.

Der Koth sympathisirt nicht mit den puren
Krystallen, nicht mit Gold und Edelsteinen;
Nicht lange kleben desshalb an den reinen,
Was sie besudeln mag, des Schmutzes Spuren.

Desswegen kannst du keck zu Allem schweigen,
Was er geschrieben im unedlen Style.
Der Keifern von Thersitens Schlage eigen.

Und führt er allen Schlamm her, der im Nile,
Dich Freund! beschmutzt er nicht, er wird nur
zeigen

Den Lesern sein ingenium suile.

V.

Du staunst, mein Freund! und fragst, woher
und wie es kam,
Dass deiner Gegner Kampf so eine Wendung
nahm? —

Wem's sonst an Waffen fehlt, nun, der nimmt
in der Regel

Zuletzt die Zuflucht zu dem nächsten besten
— Flegel.

Presiren tedaj imel je v abecedni vojski
pervo, Presiren imel je zadnjo besedo;
on jo je pričel sê svojim sonetom „Al'
prav se piše kawa ali kafha, on jo
je zversil sê svojim — cepcem!

Osoda metelčici po abecedni vojski je
znana. Čop jo je uničil, da resno razven
Metelka in najboljših prijateljev njegovih
nihče več ni mislil ná-njo. Otroke po
abecednih in osobito po ljubljanskih nor-

malnih solah pitali so z njo še verski učitelji blizo do leta 1848., a večidel menda samo za to, ker družih pripravnejših katekizmov niso imeli.

Abecedna vojska razburila je čudovito vse duhove. Profesorji in dijaki, učeni in prostaki prepirali in pulili, kregali in kresali so se za metelčico in soper njo po šolah in družbah, doma in po — javnih sprehodih. Prof. Melcer mi je pravil, da tiste dni so nevedni otročaji iz šole leté na glas kričali: „Žabičica je umerla“! in nekateri starejši prijatelji mi pričajo, da „Metelkova žabica“ je ostala v pregovoru do leta 1850. in še dalje pri vseh kravje-dolinskih in spodnje-poljanskih, krakovskih in ternovskih paglavcih. In ubogega Metelka so še 25 let po abecedni vojski dolgo-petni dvajsetletni osmošolci dražili z njegovimi „žabami“. Tudi hudomušni Preširen naredil jej je v kerčmi posebno nadgrobnico:

„Umerla je metelčica,

.

. vsi homeopati.

Ji niso mogli pomagati.

Umerla je za žlico — kaše;

Molimo zanjo tri očenaše“!

Znano je, da so bili Metelko in Metelkovci goreči prijatelji homeopatije in da so zaradi nje celo z vlado imeli sitnosti.

Le počasi plegli so se razburjeni duhovi. Osobito „veliki gromovnik“ Kopitar je, kakor pravi Preširen v necem pismu, „svojo štulo napel“ ter to štulo nekoliko let napeto nosil. Hud je bil in jezen na vse svoje kranjske prijatelje in jako malostno, malo moško in malo častno dal je to jezo čutiti verlemu Čopu l. 1833. ali 1834. Imel je namreč Čop navado o velikih počitnicah hoditi na

Dunaj, kjer je dalje časa ostajal ter ljubljanski knjižnici, a tudi sebi, od knjigarjev in starinarjev knjige kupaval. Šel je tako tudi l. 1833. ali 1834. na Dunaj. Našel je mnogo novih in zanimivih starih knjig; nekoliko bilo je celo tacih, da jih je hotel, da jih je moral imeti. Zakupi vse svoje novce, celo tiste, kar jih je za pot potreboval, misleč, da, kakor časi poprej, tako mu bode iz zadrege pomogel tudi sedaj stari prijatelj Kopitar, kateremu je tudi on v Ljubljani večkrat za drage novce stare in redke knjige kupoval, tako da mu je bil Kopitar, kakor sem videl v Čopovih zapiskih, mnogokrat precej novcev dolžan. A Čop ni poznal Kopitarja. Ko gre k njemu, sprejme ga jako neprijateljski, in ko ga Čop celo poprosi malega posojila, odreče mu Kopitar naravnost grobo in osorno vsako novčno pomoč, tako da je moral Čop v najhujši zadregi pri malo znanih rojakih svojih poiskati toliko novcev, da je mogel domov v Ljubljano! In še celó leta 1836., ko je bil Kopitar na svitlo dal svojega slovečega „Glagolita“, ni hotel ljubljanski knjižnici pokloniti niti jednega iztisa, tako da Preširen v prijateljskem pismu Čelakovskemu milo toži, da Kopitar niti po Čopovi smerti svoje jeze ne more utešiti.

A da jo je vendar utešil, priča nam „Glagolita“ sam, kajti baš v tej knjigi svetovne veljave postavil je svojemu prijatelju-nasprotniku Čopu v posebni opazki jako časten spomenik. Govorečemu o staroslovenskih nosnikih so neke opazke Čopove, iz katerih se je Kopitar v abecedni vojski norca delal, sedaj, l. 1736., jako imeniten vir in dokaz, da nosniki živé tudi še v novi slovenščini; in kakor je poprej sнесil njegovo

učenost, tako mu je Čop zdaj — „vir doctissimus“.....

Četverta literarna zasluga Čopova je ta, da je bil ves čas Preširnu kakor tudi drugim tedanjim pesnikom slovenskim v vseh pesniških in krasoslovnih stvareh izversten učenik, véren svétnik in nezmoten vodnik.

Da se ima Preširen Čopu veliko zahvaliti, kedó bi mogel, kedó bi hotel to tajiti, kedor pozna preserčno, skoraj dvajsetletno prijateljsko zvezo med tema ožjima rojakoma gorenjskima? Ako bi tudi ne imeli živih prič, ako bi nam tega tudi ne dokazovala sama pisma Preširnova, na glas bi govorile pesni njegove! In vendar ni vse tako, kakor se nam zdi! Čop, tako si navadno mislimo, bil je starejši, modrejši, učenejši prijatelj in učitelj Preširnov; on je Preširna seznanil sê slovstvom romanskih in germanskih narodov; on ga je opozoril na razne pesniške oblike, on je s kratka pravi duhovni oče Preširnovim poezijam. A menim, da Čopu kar čisto nič ne kratimo njedovih zaslug, ako si stvar oglédamo tudi od druge strani.

Čop imel je neizmerno učenost, ali imel je tudi razum za vsako lepoto v katerem si bodi slovstvu. Bil je jeden tistih izvoljenih mož, ki ni samo veliko vedel, veliko bral, nego ki je tudi dobro znal ceniti krasoslovne strani tega ali ónega pesnika. In mnogi ohranjeni izpiski iz raznih pisateljev so nam bistre priče, da je imel Čop poleg prirojenega veselja do jezikoslovja tudi še drugo potrebo v svoje serce usajeno, to namreč, hrane iskati svojemu krasoslovnemu čutju. A bil je čisto receptívna natura. Ako je našel velikega pisatelja, čital, izpisaval, veselil se ga je v zakleneni sobi, sam, in to mu je bilo dosti! Veselil se je

lepote zaradi lepote same. Ves drugačen mož bil je Preširen. Tudi on je rad svojo dušo napajal z večnolepimi vzgledi starega in novega pesništva, a iz te duševne hrane rodil je v svojem duhu prekrasne svoje pesni slovenske. On ni bil samo receptívna, bil je tudi produktívna natura; on ni imel samo potrebe duševne, krasoslovne hrane sebi iskati kakor Čop, nego tudi drugim dajati jo. Zatorej mislim, da je bila zveza med Čopom in Preširnom lepša, idealnejša, nego se navadno sodi o njej. Kar je uže v svojem duhu spočel, kar je uže dolgo nosil v svojem sercu, to je povedal Čopu. Posvetovala sta se, kako, na kakšen način, v kateri obliki, s katerimi besedami bi se spočeta pesen najlože in najlepše povedala, porodila; kakšna mera, kakšna rima bila bi tej ali onej misli prikladnejša; kaj se v celoti pogreša, kaj je v posameznih čertah preobilega, s kratka, kaj je se dodati, kaj opustiti, da bode pesen doversena. Kedor je imel kedaj srečo z duševno sorodnim prijateljem tako posvetoovati se, tako delati, ta me bode umel, ta bode tudi vedel, kako blagodejno, kako plodunosno je tako sodelovanje! Jedna beseda prijateljeva časi užgê kakor strela! Jedna beseda odpre ti oči, da vidiš nov idealen svet! Jedna beseda razveže ti jezik, da govoriš kakor da bi te bil razsvetlil sv. Duh. In tako sodim, delala sta Čop in Preširen. A da bi bil Čop oče tistemu Preširnu, katerega dan denes slavimo stvarnika in očeta pesniškega jezika slovenskega, ne zdi se mi verjetno. Tistega Preširna rodila nam je — romantiška šola nemška!

Vse slovensko umetno pesništvo, ki je baš letos 100 let

uča kalo, je dete nemške kulture, sad nemških pesnikov. Ta resnica nam Slovencem ni, Bog si ga vedi, kako častna in slavna; a resnica je in povedati jo hočem, akoravno vem, da se bode ta ali óni hudoval zategadelj. A drugače tudi ni moglo, niti ne more biti. Nemška kultura je naša usoda, naš — fatum, kateremu ne moremo ulti. Pervi pesniki naši pred 100 leti res niso poznali slovanstva, ker ga tako rekoč še bilo ni v sedanjem pomenu, a sedanji ga poznati nehté. Mi Slovenci smo goreči panslavisti, kedar je treba govoriti, a kadar se je slovanstva treba — učiti, takrat naš kar nič ni. Zategadelj imajo brezbožni in breznačajni Heine, nečisti Hammerling, osladni Geibel pri nas več bralcev in čestiteljev nego večnokrasne neumerjoče narodne pesni ruske in serbske, in glavo bi stavil, da ima frivolni Sacher-Masoch pri nas več znancev in prijateljev nego modri čestiti Nestor. Zategadelj nam je „Wiener Musenalmanach“ rodil Pohlinove „Pisarnice“, zategadelj sta Denis in Collin rodila Vodnika a Pfeffel in Gellert Staniča; zategadelj je Šiller rodil Koseskega a Heine Simona Jenka. Zategadelj je Preširen sin — romantiške šole. A da se umemo! Nobeden slovenski pesnik ni znal nemškega vpliva tako čisto oprati si, kakor Preširen. Ta ima od nemških romantikov samo svoje stance in tercine, svoje sonete in balade, svoje asonance in gazele, svoje epigrame in nibelunške kitice; od njih ima samo svojo obliko, duh je njegov, vsebina je naša slovenska. Vstal in rekel bode morebiti ta ali óni: Tisti čas, ko je Preširen živel, na Nemškem ni bilo nič več romantiške šole, kajti cvéla je okoli l. 1800.

— Motiš se, dragi prijatelj! Nemstvo pri nas v Avstriji bilo je tiste čase tudi za 20 ali 30 let za narodnim razvojem po pravi Nemčiji in baš tiste čase, ko sta Čop in Preširen studirala, bil je mladi svet pri nas poln idej — nemških romantikov. Temu vplivu, a ne Čopu, pripisávati je po mojih mislih čudovita raznoverstnost in doveršenost zunanje oblike Presirnovih poezij. Nihče pa ne bode tajil, da poleg vsega tega bil je Čop Preširnu pri vsem njegovem pesniškem delovanju bistroumni podpornik, svetovalec in pomočnik; iz njegovega bogatega znanja zajemal je Preširen kakor iz srebročistega hladnega vrelca ter požil svojo žejno dušo. A ne samo to! Ne samo pesnika, tudi človeka Preširna umel je Čop tako, kakor nihče drug pod vsem božjim solncem. Zatorej je Preširen, zrel, izkušen mož, ni sramoval grenkih solzá o njegovi tragični smerti; zatorej mu je v svojih pesnih, kakor nobednemu drugemu prijatelju, postavil tri neumerjoče spomenike. Hvala ti, verli Preširen! Hvala, da vsaj ti svojega prijatelja nisi pozabil!

A tebe, blagovoljni čitatelj, prosim, ako slučajno prideš k sv. Kristofu, poišči grob milega Čopa. Takoj poleg Vodnika počiva. In tam tisti v kot potisnjeni, okrušeni in pohabljeni kamen, to je bil nekdan njegov spomenik. Samo, ako imaš bistre oči, mogel bodeš čitati obledeli napis, da tukaj je pokopan Čop — velikan učenosti. Sedanji rod ga je čisto pozabil! In ko pride Vseh svetnikov dan in se pokopališče spremeni v zelen vert; ko se spominjamo vseh dragih umerlih svojih, zastonj bodeš iskal na Čopovem grobu zelenega venca! Njega se ne spominja nihče!

Misli g. Jeremije Tožnika v Dolgi vasi.

(Dalje.)

To so ideje, lepe in duhovite in kake besede! Kakor vlite vse, rime čiste, vérzi doneči! Todà kaj! Ljudje ga ne spoznajo. On je presegel v svoji popolnosti vse naše pesnike; on je mnogo učenejši kot Preširen, kar se že iz tega vidi, ker je on pisal v hervaškem jeziku, Preširen pa samo v slovenskem; se ve, ker onega ni poznal, lahko je pisariti v materinem jeziku. Potém Preširen še ni vedel, da se bomo tako ali tako zedinili z jugoslovanskimi brati, bil je kratkovidnež. Motovilec pa je slutil v pre-roškem duhu daljno in temno prihodnjost. Bogatil je slovstvo, katero bode naše v poznih stoletjih in s katerim bodo se ponašali naših vnukov vnuki in pozdravljali radostno domačina, ki jim je gladil pot do zaželenega kraja*.

„Kje pa da bi bil doma ta imenitni Motovilec“? vpraša župan.

„No kje pač drugé kakor za Savo! On je Posavec, blizo Tolmačevega mu je tekla zibel, blizo tistega slavnega kraja, kjer je utonil Čop. Slavni možje morejo se roditi samo na čarobno lepih krajih, in Tolmačevo mendà poznate“?

„Tolmačevo“? reče župan, „o dobro, dobro! Lepe njivice, sena pridelajo dobrega, za mlado živino, pa dosti se ga nakosi, todà voda je huda, voda“*!

„Mislim, da ne terdim preveč, če pravim, da na Kranjskem nimamo samo enega rajskega kraja, jezera blejskega, tudi Motovilčev dom je v resnici podoba raja, kakor pravi pesem, in se prav lahko meri z onim. Sava je tu mogočna in široka kakor jezero; od daleč se vidijo naši velikani, Triglav in Šmarna

gora, od druge strani zopet prijazni niži griči. Če nimajo skal, ki preté zvaliti se na popotnika in ki navdajajo sè ster-menjem ogledovalca, imajo pa nekaj družega, ki budi enaka čutila in napolnjuje serce z grozo in svestjo, kako slab je človek, kako onemogel v primeri z elementarnimi močmi: to so smodniške shrambe, shrambe za smodnik, ki zijajo pogubno v to mirno vas in okolico. Delajo ga pa v Kamniku, kakor veste. V teh in takih krajih rodil se je naš Motovilec. Jaz sem bil — tega bo kake dve leti — pri njegovih sorodnikih in sem tam v gostoljubni rojstni hiši svojega prijatelja živel rajske dni dvanajst tednov in čudil sem se zmerom, da nobeno znamenje ne oznanja in pravi: Ne hčere, ne sina i. t. d. Tako malo znan, tako brez cene je naš poslednji pesnik; sedaj pa je vse proč, kar spat pojmo, zastoj se upiramo in trudimo*!

„Kaj pa Jurčič“? pravi župnik, „to je vendar pošten pisatelj, bi dejal“*.

„I kaj bo Jurčič! Kaj pa imate na tem Jurčiču! Vsa njegova dela jaz pod pazuhu nesem, kakor je dejal neki slaven Nemeč. In koliko je med temi deli pesmi, kaj? Proza, nič družega, in pa še ta, Bogu se usmili*!

„Kaj pa da bi bilo to, proza“? vpraša radoveden župan.

„Proza je to, kar vi vsak dan govorite in kar nam g. župnik pripoveduje s prižnice“.

„Aha, prilike“*! pravi župan.

„In kaj pa popisuje! Vse njegove povesti godé se na kranjskem, redkokrat omeni kake druge dežele, kakor bi

ne bila iznajdena Amerika. Tu se prav vidi, kako je omejen*.

„Kaj pa Tugomer*? pravi učitelj. Tugomerja pa hvala Bogu nisem bral. in iz tega sodim, da ni dosti prida. O pesmih, nu, raji molčim; ko bi bil mertev, porabil bi lahko latinski pregovor: de mortuis nil . . . Narodnega duha ni nikjer in kjer tega ni, ga pa ni*.

„Tukaj, Jeremija, preostro sodite**! izpregovori župnik. „Ta tragedija, ko bi ne bila tako hudo iz poganskih časov, torej omisissis omittendis, ne bila bi napačna. Ko bi jo pisatelj pre naredil, bolj v kerščanskem duhu spisal, tako rekoč prepilil —**

„Kaj bo pilil*! pravi Jeremija, „ne izplača se trud. Neki učen profesor je pisal, da je slaba in mislim, da učen profesor ne govori bedasto. Torej, kar pojte z njim! Zakaj on ne piše hervaški? Zato ker bi ga ne bral nikedó, sami mi smo tako poterpežljivi. Ko bi bil Motovilec pisal slovenski, on bi pokazal, kako se sme pisati in kako se ne sme*!

„Zlasti poslednje**, opomni Kimovec. „Oboje, kajti bil je tudi kritik in sploh izreden človek. Jaz vam bom posodil, g. župnik, njegove pesmi; imenujejo se „Vila Tumačevačka. pisao M. Motovilac*, in videli boste, da ne pretirujem*.

„Dobro, dobro, todà nemara bi jih g. župan rad prej bral**.

„O prosim, prosim*, oglasi se ta, „jaz lahko čakam*.

„Ali pa vam jih bom jaz bral prihodnjič**, zopet Jeremija.

„Ne, ne, ne*! oglasi se vsa družba, „tega pa že ne*.

„Dobro**“, pravi Jeremija. „Vsak sam, je tudi dobro. Pa videli boste, da govorim resnico, če pravim, da ni še bilo tacega pisatelja. Škoda, da ne boste razumeli vsega; mile njegove pesmice izgubé mnogo, ako bralec ne zna jezika, v katerem so pisane. — In s tem pesnikom naj bi primerjali naše pisače! O nikedar, Bog ne zadeni. „Naša Vila je odšla in zapustili so slavci pusti gaj“, kakor pravi v klasični hervaščini naš Modroslav**.

„Kaj pa Stritar*? pristavi župnik. „Kaj pa ta! Pesmi njegove niso vsakdanje blago*.

„Ha, ha, ha, risum teneatis, rekel bi Ovid**!

„Virgil*!

„Ovid**!

„Virgil*! kriči župnik in kmalo tudi Jesihar in ker se tudi župan za Virgila potegne, odjenja Jeremija in pravi:

„Naj bo, kedor hoče! Ampak Stritarja, da tudi tega prištevate slovenskim pesnikom, to je pa že preveč. Če je pesnik ali ne, o tem se ne bomo prepirali, čeravno bi imel jaz povedati mnogo pro in contra. Toda slovenski ni, to kar se pravi slovenski. Kar on piše, to je francoski; razumete! francoski*.

„O tem Francoskem**, začinja župan, „pa res pišejo nekako čudno. Kako je že vendar s to deželo in z Napoleonom? Ali se nič ne sliši, in pa kako govoré? ali bo udaril ven iz dežele ali kako**!

„Kaj pa da bo*, zabavlja Jeremija, „kakor hitro bo véliko delo v kraji. Toda, g. župnik, jako se čudim, da ste vi sami tujec v Jeruzalemu. Ali ste že brali v slovenščini kaj tacega, kakor Stritar piše? Še nikedar in nikoli. Ali je nemško? O ne, to bi menda spoznali

takoj, kar nas pozna slovstvo. Torej je francosko in mir besedi. Da piše on francoski — naj še to omenim po strani — razvidi se tudi iz tega, ker zine marsikaterikrat tudi kako čisto francosko vmes in opisuje tudi tiste dežele mesto Gorenjskega in teh krajev^c.

„Dovolite^c, vtakne se Kimovec vmes.

„Ta sklep se mi ne zdi dosti terden. Moji kolegi vpletajo tudi radi francoske in angleške besede v nemške spise; to razlije nekako učenost čez razpravo, kakor se učimo. In tudi mi imenujemo svoje seje jour fixe, iz jezika francoskega^c.

„Ad rem, na stvar^c! vpije Jeremija.

„Saj ne govorimo o tem, v kakem jeziku da piše. Kedó govori o čerki! Duh je francoski, pravim, duh! Saj je bilo to že dostikrat pisano; vrabci že vedó^c.

„Todà beseda je vendar tako gladka, jezik tako teče^c! opomni župnik.

„Se vé, kaj ne bo! Francoski jezik je najglaji na tem svetu; zato ga pa potrebujejo tudi zviti deržavniki. Naš jezik pa ne sme biti tak, on mora biti —^c

„Vendar ne robat^c! pravi župnik.

„Tega nisem dejal; pa berite druge pisatelje in videli boste, kak. Kratko in malo: on ne piše tako kakor drugi ljudje, ki smo slovenske korenine. Kedó je mar! — Torej piše v francoskem duhu. Dolgo časa ga že tudi ni bilo doli v domovino, treba že, da pride kedaj med nas in videl bo, da mi Slovenci nimamo samo krepkih pesti, ampak tudi krepak jezik^c.

„Kaj, ko bi ga izvolil^c, pravi Kimovec, „naš jour fixe za častnega uda^c!

„Ne, ne, jaz sem proti temu^c, odgovori Jeremija. „Taka volitev mora biti vselej enoglasna in jaz ne dam svo-

jega glasu. Važne uzroke imam, zakaj nasprotujem. Menim namreč, da se ta čast ne sme kar tako dajati vsakemu, če ne, bo preveč ob ceno. Kedor si pridobi posebnih zaslug, tega bomo volili; todà dobro treba izbirati, pravim jaz. Tako smo imeli društvo, dobro osnovano društvo v Nadlogu, kar so začeli tiščati častne ude, ta je spravil svojega brata vmes, ón teto, tretji strica in tako dalje in v malem času je imelo društvo same odbornike in častne ude in če smo napravili kako veselico z vstopnino, bila je dvorana vselej polna, plačal pa ni nobeden nič. Torej to ne gre tako. Posebno pri Stritarji, pomislite! Koliko pa je že spisal knjig. Vsa njegova dela jaz veržem v eni roki čez streho, kakor je rekel slaven Nemeč^c.

„Non multa, sed multum^c! pravi župnik. „Sploh menim, g. Jeremija, da preveč nedostojno govorite o tem pisatelji^c.

„Prosim, g. župnik, vi me vsaj ne boste učili, kaj je dostojno in kaj ne. Proti meni se ne dá govoriti ex cathedra. Vi mislite, da je Jesiharjeva miza tu prižnica^c!

„To vam nič mari, jaz mislim kar hočem in govorim, kar hočem^c!

„Jaz tudi^c!

„Samo da ne razžalite nobenega^c.

„Kogar zadene resnica, jaz mu ne morem pomagati^c.

„G. župnik^c! poprime zdaj župan.

„Kaj pa mislite vi o Brenceljnu! Tole je tako domačo ime, kaj pravite! Meni se pa le ta tako dopade^c.

„Za nekatere je še to predobro^c, pravi Jeremija.

„Ali mislite mene^c? pravi župnik.

„Ali pa mene^c? govori Jesihar.

Obljubljeno dete.

„O ne, ne! takih modrijanov pa ne!“
Zdaj je nastala neka tišina, Jeremija je zrl proti stropu, župnik jezno v stran, županu se je pa vse nekako čudno zdelo, kako se morejo spreti ljudje zavoljo takih reči, ko ne gre za nič; bil je v največji zadregi, kako bi se deržal. Naposled pravi Jeremija:

„Ne prepirajmo se za lanski sneg! Sè slovstvom smo pri kraji. Vse je suhoparnost in puhlo šopirjenje. Ni je več zvezde upanja; kolo časa se vrti in polomi vse norce, ki se mu ustavljajo, samo kratkovidneži mislijo še, da se bo obernilo na bolje!“

„Predlagam konec debate“, pravi Kimovec.

„V gostilni govori vsak prosto!“

„Če govori pametno“, podučuje Jesihar, „in če ga hoče poslušati kedó“.

„Jaz ne bom molčal nikomu, najmanj pa takim, ki nimajo nikakega pojma o slovstvu“.

„Vi ste jako ponosni“, pravi župnik.

„Poskusite biti vi in osmešite se!“

„No, to je naravnost! ali mislite, Jeremija —“

„Zmeraj pametneje kakor vi in vse kar sam hočem, kader pa mislim na vas, pa pravim vselej: hvalo Bogu!“

„Labko noč, Jeremija, labko noč!“ govori Jesihar in spremi svojega gosta do vrat.

„Par dolgih ušes si naročite, da vas bodo poslušala! To so ljudje“, pravi, ko je zunaj. „Jeziti se in zdaj bom še moker. Osoda! in jaz nisem župnik, še župan ne!“

—e—

N a p l a n i n a h.

(Dalje.)

Ta je pa grozna“, pravi Jože in poslušalci mu vsi priterdijo, da je res strašna, in da je tisti dervar, ki je divjaka posekal, presneto serčen moral biti. Po kratkem pomenkovanji in čudenji, da se je včasih divji mož večkrat pokazal, začne Janez, ki jih je veliko vedel, pripovedovati, kako je Bregarja iz Zabrezni hudič hotel vzeti. Janez sam ni ne veroval ne na strahove, ne na divjega moža, ne na „divji lov“, vendar je pa rad o vseh teh rečeh govoril in pripovedoval.

„Adventni čas je bilo“, pravi Janez, „precej snega in tak mraz, da je pod podplati skripalo, pa nosnice so človeku hotele zamerzniti, ako je stopil iz gorke

hiše, tako je brilo. Bregar je bil tačas še fant in ves živ, pač drugači kakor zdaj, zdaj si še podoben ni kakoršen je bil. Kako se je nosil! Hodil je tačas v Podhom vasovat. Gre neki večer domóv, bilo je že pozno, vendar dvanajst se ni bila odbila ura v Gorjanskem zvoniku. Moral je v Gorjah mimo pokopališča, in na malih vraših ravno tam lesi nasproti, kjer derži pot na polje, zagleda čudno kozlovsko prikazen. Noč je bila toliko svetla, da so se na pokopališči znamenja in križi dobro razločiti mogli. Kaj je to, misli si, groza ga obide in nehoté se spusti v tek, kar mu lasje tako zrasto, da ni čutil klobuka na glavi. Zdelo se mu je, da ni prav, da o tako svetem

času okrog lazi. Tekel je in za njim je tekla neznana prikazen. Na Dolgem Berdu pri znamenju pa omaga in obleži v snegu. Premočen je bil, ker iz Gorjan sem do znamenja je precej v klanec. Nekoliko oddahnavši se pogleda kvišku in vidi pred sabo pravega, živega kozla. Ni bil hudič, kakor je pred mislil. Stvar je pa bila ta: Bučar v Gorjah je imel kozla pri konjih v konjaku, kakor je sploh navada, ker so konji bolj zdravi, vsaj tako ljudje terdijo, če se zapira kozel k njim. Ko je gnal Bučar konje zvečer na potok, potegnil je kozel iz konjaka in se je izgubil, zašel je gori na pokopališče, kjer je potem Bregarja strašil*.

Krasno jutro je bilo na sv. Lovrenca dan, kò se napotita dijaka iz planine na Debelo Peč. Solnce je prišlo izza gorã, zrak je bil čist, nebo jasno brez oblakov, samo nad verh Triglavom se je pokazala mala meglica, pa zopet izginila in drugič prišla. Vetra še toliko ni bilo čutiti, da bi se bilo moglo reči, ali gre po Gorenjci ali po Jugu; čez in čez vse mirno.

Vsak na svojo debelo gorsko palico se opiraje korakata po ozki nekoliko v breg deržeči stezi med šibkimi smerekami proti Nježnekovemu delu v Medvedjem Verhu. Dospevši verhu ne stermega klanca zagledata pred sabo staro,

(Konec prih.)

precej veliko, toda nizko in slabo kolibo, katere je bilo že precej v tla zlezlo. Kopišče je bilo po večjem že zarasteno, le na sredi je bilo še mali vertinec černega, kjer je gorela mala kopica in na nji se je obračal črni voglar, ki jo je ravno zabokal, bil je to stari Podpih.

„Dobro jutro oče! kako se vam kuha*? nagovori ga Jože.

„Tako, tako, je le majhena reč tale kupec, ni skoraj vredno, da mu strežem in da sem ga zažgal, pa ker več ni —“

„Mora pa človek s tem zadovoljen biti*, pristavi Jernač.

„Res je taka, kam pa sta se namenila, gresta gotovo gori v gore kam, kakor vidim, ker imata take berhke palice, kaj ne? Malo morata počiti, precej bom zabokal, tačas sedita tja na klop pred kolibo ali kamor je, saj je prostora dosti*, vabi mož in se podviza, da pride s kope. Dijaka sedeta vsak na debel kamen, ki jih je bilo dovolj okrog kopišča.

„Kakošno bo pač vreme danes*? vpraša Jernač, „kaj pravite oče*?

„Lepo bi imelo biti, čeravno se ne more nič gotovega reči, ker tele mračice nad Triglavom, ki se včasih prikažejo, niso prav pridne, niso mi kaj po volji, toda hudega pa ne bo, če prav kake kaplje pridejo, pa še le popoldan. Dim od kope gre dobro in dalje trajajočega se ni bati za enkrat*“.

Spomini s p o t a.

(Dalje.)

Uže od pamtiveka se je hervaškemu Posavcu boriti z vodo, vsake jeseni in vsake pomladi stoji na oprezu strahom gledajoč, kako voda narašča, in nemirno

ozirajoč se v nebo, ne bi li skoro popuhnil suhi veter ter razperšil vodonosne oblake. Stoječ v vekovečni borbi s tem svojim največim neprijateljem in opert

samo na se in na svoje moči, pozna za čudo dobro njegove navade in muhe in mu se zna tudi z doberšnim pridom ustavljati. Občine same napravile so si vzdolž svojih zemljišč nasipe in branove ter jih proti svojim močem tudi dobro vzdržavale. Zato so pa v onem času mnoge velike vode prešle brez posebne škode. Odkar so se pa pred nekoliko let preustrojile občine in so občinski uradniki, dobivši širši delokrog, se nekako pogospodčili, začeli so vse bolj in bolj zanemarjati svoje prave in prave dolžnosti. Tej gospodi zdi se lepše voditi overhe in dražbe in siloma izterjavati zaostale davščine, nego briniti se za dobro naroda ter opominjati ga na popravo nasipov. To se zna! Ono prvo nosi vsakoverstne pristojbe in deleže, drugo pa samo navadno plačo, to mu mora pa narod dati uže tako ali tako, ker si ga je izbral za občinskega uradnika. Tu in tam tudi lahko čuješ, kako ljudstvo obtožuje svoje načelnike in beležnike, da navlašč zapuščajo nasipe, ker zapuščen nasip rodi povodenj, povodenj rodi slabo letino, slaba letina rodi kmetu dolg in propast, propast pa nosi sebo mnogotere pristojbe in te padajo v žep občinskemu načelniku in beležniku. Groza obhaja človeka, ako pomisli, da je ubogo ljudstvo takim pijavkam izročeno na milost in nemilost. In to niso morebiti kakovi „Kranjci“ ali „Švabe,“ temveč sinovi istega naroda, brat bratu reže jermenje sè živega herbta. In kaj dela upravna oblast? Na to vprašanje dobivamo soglasen odgovor: Nič, kajti po starem pregovoru vrana vrani očij ne pije. Pregovor je resničen, ali takisto je pa tudi resnično, da t a k a uprava sama sebe obsojuje.

Naravni nasledek tacega gospodarstva je bil, da so nasipi od dne do dne bolj

propadali in vsled tega povodnji od leta do leta večo škodo delale. Javkanje siromašnega naroda je bilo naposled tako splošno in glasno, da mu se više oblasti niso mogle dalje ogluševati. Poslale so svoje inženirje merjavce v Posavje davši jim nalog, da nasipe pregledajo in s pomočjo ljudstva popravijo. Narod je bil teh mož neizrečeno vesel menivši, da bode odslej rešen največe preglavice, silne vodne nadloge, zato je rad delal tlako in stregel veščakom, kar je največ mogel, svest si, da se tu vendar enkrat dela nekaj na njegovo korist. Toda nekaterim domačim razumnikom delo učenih gospodov kmalu ni bilo po volji, pogrešali so zdravo in trezno promisljenega in temeljitega dela, dozdevalo se jim je, da se le kerpari in maže brez prave osnove in da zategadelj stvar ne bode imela obstanka. No vendar se je delalo, naposled tudi dodelalo in veščaki so se vernili v Zagreb. Vlada je delo pregledala in pohvalila delavce, dà, izposlovila jim je na najvišem mestu celo priznanja, ki so se potem zaslužnim možem v podobi redov in križcev, zlatih in srebernih, na persi pripela.

No zadnjo besedo je vendar imela Sava, ki je tu, spomnivši se svojega spola, pokazala vso termoglavost in objestnost in tako dala prav onim možem, ki so uže s perva glave stresali. Povodenj lanjske ješeni dokazala je ničevost vseh človeških del sploh, hervaskih pa še posebe. Kakor prava ženska bila je poverh vsega še tako hudomušna, da je sè svojo vodo čakala tako dolgo, da so bili redovi in križci dovoljeni. Prav takrat, ko so se ta častna znamenja pripenjala na razne zaslužne persi, pridervila je tolike silne vode, da so se razplinili nasipi in da je na vsak križec prišel vsaj en predor.

Nič bolje se ne godi Hervatu graničarju pod vlado slavne Generalkomande v Zagrebu, ki je v upravi nespretna in malomarna kakor banska, druga je vredna druge. Posebno bridke izkušnje o tem ima nekdanja brodska polkovnika, ki je bila letos malo ne vsa poplavljena, največ pa je terpelo Jelasko polje, ki je zaradi posebne rodovitnosti daleč razglašeno. Narod, poznavši veliko imenitnost Jelasa, si ga je dobro ogradil in zavaroval proti poplavi. Uže preteklega stoletja vzdignil je močen nasip vzdolž Orljave do Kobasa in dalje ob Savi do Broda ter tako svojo dragoceno žitnico ubranil valovom Orljave, ki jo je prej pogostoma zalivala. Popravil in še bolj učverstil je ta nasip početkom tega stoletja mnogozaslužni polkovnik Milutinović, kogar se narod še zdaj hvaležno spominja. Na nasip se je pazilo strogo; živina, zlasti svinje niso se smele pasti po njem. Nadzor je bil toliko lažji, ker so ob nasipu bile ponameščene „kordonske“ straže. Odkar pa je razvojačena vojniška krajina in je odpravljen kordon, zanemaril se je nasip, živina ga je razhodila, svinje in miši so ga razrovale in ko je prišla velika voda, tergala ga je in prejedala, kjer se jej je zdelo. Zdaj so se upravne oblasti spomnile svoje dolžnosti. Generalkomando poslala je polno zemljemercev in drugih tacih veščakov na doljno Savo, da jo ukroté in zaženó v korito. Možje so merili in merili, računali in risali in snovali črteže ter so naposled srečno ukrenili, da je sip prenizek in da se morajo predori začepiti. Mnogo lepega časa je v tem preteklo. Ljudstvo je zvedavo pazilo početje teh učenih gospodov in rado vedno pričakovalo, kako čarobijo bodo izveli. Osnove so potovale v Zagreb

na više odobrenje in bile so tudi odobrene, ko se je prej zapovedujočega generala doglavnik sam na mestu prepričal, da so temeljite in veljavne. Zdaj je moral narod zasukati rokave in izvajati pohvaljene osnove glasovitih veščakov, delal je na vse pretege, on in živina njegova, toda delal je le nerad in prisiljen, vedel je namreč, da tako delo pri taki vodi ne more imeti nikakoršnega obstanka, ker je mora prva povodenj odnesti. In tako se je tudi dogodilo. Velika voda letošnje pomladi poderla in odplavila je vse, kar je nekaj modrih glav zamislilo in tisoč žuljavih rok izvajalo po osnovah, katere so bile na papirji tako lepe videti. A bogato Jelasko polje je uničeno za nekaj let. Silne vode so se razlile po njem in so zatopile polja in vasi. Več tednov je bilo vse pod vodo, hiše in hlevi so se podirali, mnogo blaga (živine) je poginilo, žito in druga spravljena hrana se je razvlekla in raztepla ali pa pokvarila. Ta strahovita nezgoda zadela je Jelase toliko huje, ker jih je zatekla nepripravne, kajti mlajši rod nikdar ni videl kaj enacega, starši je pa tudi uže pozabil na nesreče, ki so se dogajale pred več desetletji.

Veliko škodo, da si ne toliko kakor Sava, dela tudi reka Drava, ki je svojej južni sestri v vseh razmerah jako podobna. Tudi Podravine velik del pokrivajo prostrane bare in blata in Podravcu se je boriti z vsemi onimi nezgodami kakor Posavcu.

Mimogred bodi omenjeno, da po ogersko-hervaski nagodbi mora država iz skupnih državnih dohodkov zidati ceste in železnice, čistiti in uravnavati

reke ter izsušati močvirja. Ali dosle ta ljubeznjiva država za Hervasko ni storila čisto nič, za tolika silno potrebna dela ni izdala beliča. Bratu Madjaru bi menda bilo najljubše, ko bi se vsi Hervatje podavili v blatu.

(Dalje prih.)

P o g o v o r i.

XVI.

Svoje vere Kristus ni učil po katekizmu, na poglavja in paragrafe razdeljene; najbolj vzvišene nauke svoje, zlasti one, kateri merijo bolj na serce, podajal je učencem svojim v prostih prilikah, ravno tako lepih kakor lahko umevnih vsakemu razumu. Taka prilika se rada prime serca in obseza svoj nauk, svojo resnico kakor prozorna posoda. To je pedagoško.

Če je pa že Kristus tako podučeval odrasle ljudi, zakaj bi mi ne delali tako z mladino? Mladi duh je malo dovteten za abstraktne nauke. Ako hočemo, da se kaka moralna resnica prime otročje duše, da začne kaliti in korenine poganjati v njej, treba ji dati primerno obliko in ta oblika je: prilika, basen, povest. Radovednost se jame zgodaj razvijati v mladostni duši; njo je treba porabiti in obrniti v dobro. Vse to je dovolj znano in po tem načelu se tudi sploh ravna. Načelo je pravo, ali v zverševanju njegovem se po mojem mnenju mnogo greši.

Ako hočem kak moralen nauk mladini podati, kaj naj storim? Izmislim si zgodbo, krajšo ali daljšo, kakoršna se mi zdi primerna, da daje podobo in življenje mojemu nauku. Ali ta zgodba bodi po vsem sama v sebi resnična, resnična v estetičnem zmislu, to je taka, da bi se bila res lahko tako godila, kakor jo pripovedujem. Osebe njene naj

bodejo posnete po življenju, mislijo naj, čutijo in govoré, kakor ljudje, katerim se gorka kri po žilah pretaka. Sosebno je paziti na otroke, da ne bodejo same puhle abstrakcije, kakoršnih ravno potrebuje pisatelj.

Sploh, moralna povest bodi po istih zakonih izmišljena in zložena, kakor vsaka druga, ki nima pedagoškega namena. Mladi bralec naj ne vé takoj, kam meri pisatelj s svojo povestjo, da mu hoče kakor oslajeno grenko zdravilo vriniti ta in ta nauk. Še tega ni treba, da bi si bil mladi bralec prebravši povest jasno v svesti, česa se mu je učiti iz nje, kaka resnica je vanjo zavita: da mu je le pisatelj znal pravo struno v serci zadeti, za drugo naj ne skerbi. Čisto nepotrebno je tisto moralizovanje v sami povesti, kakoršno se tako pogosto nahaja. Pisatelj kaže s tem, da nima pravega zaupanja v svojo moralno povest, tak pisatelj me spominja tistega vaškega umetnika, ki je bil naslikal petelina za nad vrata gostilni; da bi pa za gotovo vedel vsak človek, kaj predočuje ta podoba, zapisal je pod njo: To je petelin. Sploh, kedor hoče biti dober učitelj, treba mu je, da se zna zamisliti nazaj v svoja mlada leta, kako je bilo, ko je on sedel v šolski klopi, kaj mu je bilo najtežje razumeti, kaj mu je prizadelo največ preglavice, kaj ga je veselilo in kaj mu je bilo neprijetno, dolgočasno.

Spominjajmo se, kako smo mi brali nekada na pr. zares lepe, mnogokrač prav poetične Kristof-Šmidove povesti. Ali so koga izmed nas veselila tista vmes potresena, pobožna premišljevanja? Ali je komu kaj v spominu ostalo tistih lepih naukov? Mene vsaj ni sram naravnost povedati, da sem jih prav poveršno bral, ali pa tudi časi kar — preskočil. In kakor meni, godilo se je pač mnogemu drugemu, samo da morebiti noče tako odkritoserčno govoriti, kakor jaz. Ne slepimo se, ne zahtevajmo od nam izročene mladine neke idealnosti, katera je bila nam tuja, da naj njo veseli, kar je bilo nam dolgočasno.

Če primerjamo prvi spis „Dragoljubcev“ pod naslovom: „Knjiga modrosti in lepih naukov v prirodi“, s temi pravili, katera se meni in, upam, da tudi prijaznemu bralcu edino prava zdé, kakošno sodbo nam je izreči o njem? Sodba naša mu ne more biti ugodna, ker nikakor ne ustreza pedagogičnim načelom, katera smo spoznali za prava. Vsa ta zgodba — da rabim to imé, ker je težko najti boljšega — ne verši se na realnih tléh, godi se v nekem idealnem svetu, v neki deveti deželi; tu je vse tako praznično, nedeljsko, tako arkadično; vsi ti otroci, kako so dobri, pridni in pametni, in kako lepo govoré in od sile premodro! To so ti sami mladi Salomončki! Človeka je groza: kaj bodo še le ti, ko pridejo v leta? — Licemerci, odgovarjam jaz, licemerci in licemerke stare mére, ki bodejo sebe slepili in druge, in ako bi bilo mogoče, tudi svojega stvarnika!

To je terda beseda, vem; ali jaz ne morem drugače. Gotovo si bode mislila ta in ona nežna dušica: O ko bi bil moj Jožek ali Janezek tak, kakoršen je ta Radovanček! Jaz pa pravim, mene

bi bilo strah, ko bi imel takega otroka, kateri v teh letih tako misli in govori, ali prav za prav, tako govori kakor mislijo drugi. Ko bi kaj takega zapazil, poslal bi ga hitro na deželo, med terde kmete, prave gorjance; tam bi naj bos hodil, čern kruh jedel ter učil se misliti in govoriti, kakor je edino zdravemu otroku spodobno, nepokvarjeno, naravno, po otročje!

Ti otroci so tako strašno učenj in modri, da dajó samim sebi in drugim tako lepe nauke, da bi se jih ne bilo sramovati duhovnemu na leci. To je dobro, da ni takih otrok na svetu, žalostno, ako bi jih bilo.

„Kaj se tako raznemaš po nepotrebnem!“ poreče mi kedó. „Pisatelj pač sam vé, da ni takih otrok; vse to si je le izmislil tako; dobro mu je znano, kakor tebi, da navadni otroci ne govoré tako. Lepe nauke je namesto očetu otrokom v usta položil samo „zastran lepšega“, da se prijetneje bere“. — Jaz pa pravim: kaj takega je pač nagnilo pisatelja, da je pisal tako, vsaj družega razloga jaz ne vidim; ali, da je to lepše, da se prijetneje bere, to je ravno, kar jaz tajim. Kar je neresnično, nenaravno, to ne more nikdar biti lepo. Té otroke stavi pisatelj vendar kolikor toliko svojim mladim bralcem v izgled, da jih naj posnemajo, kolikor kateri more. A jaz pravim, da jih ne smejo posnemati, drugače bi bili sami neresnični, nenaravni, mladi licemerci. Kaj poreče zdrave pameti otrok tem vzvišenim uzorom? Meni se zdi, da si bode mislil, če tudi ne govoril: Kako čudni so ti otroci; mene bi bilo sram tako govoriti, ko bi tudi znal, vse bi se mi smijalo. Meni se je o tej priliki vrivala v spomin tista znana anekdota, ko je bil neki višji dušni pastir prišel

nadzorovat neko kmečko šolo in je vprašal deklico prav po očetovsko prijazno in priljudno: Nu, ljuba deklica moja, povej mi, kaj storiš najprej zjutraj, ko vstaneš? Deklica molči, v hudi zadregi. Nadzornik in učitelj ji prigovarjata, prvi prav prijazno, ta že malo osorneje, naj kar naravnost govori. Slednjič se deklica

ujunači ter se odreže: — Na stran grem! Učitelj se huduje, nadzornik pa govori: Pustite otroka, naj govori, kakor misli. Kateri teh dveh je bil pametnejši, boljši pedagog? Odgovor menda ni težak.

To je eno; o drugih pomiselkih, kj jih imam še proti temu spisu, prihodnjič. S.

V a d n i c a.

13.

G. B-l-c. Čudno se nam zdi, kako morete reči, da je naša sodba v zadnji številki ostra, in da smo premalo govorili o pesnih. Pisatelj bo redkokedaj enih misli s kritikom o sodbi, katero je ta izrekel o njegovih spisih; to je čisto naravno. Vam se zdi naša sodba ostra, nam ne, vendar zadovoljni smo že, da ne pravite, da je krivična. Premalo smo govorili o vaših pesnih? Kako nam morete kaj takega očitati! Koliko prostora naj porabimo za dvoje, troje drobnih, navadnih pesmic? Pomislite, da se Zvonovim bralcem vaše pesnice ne zide tako silno imenitne, kakor vam. Poslali ste nam zopet tri, pač z željo, da naj obširneje o njih govorimo. Bojimo se, da tudi zdaj vaši želji ne bodedo mogli po polnem ustreči. Svoje sodbe o vaši sedanjih pesniški zmožnosti ne moremo izpremeniti. Poslane tri pesmi niso — ne kuhane, ne pečene, kakor pravimo. Sosebno prvi: „Junak v ječi“ ne moremo reči, da je slaba, ali taka pa tudi ni, da bi človeka ogrela, nič pravega življenja, gorke kervi, krepkega čuta; nič kar bi človeku seglo v serce, da bi mu zbudilo globoko sočutje z nesrečnim junakom. Vse gre preveč na široko, pesem je sploh vsaj za tretjino predolga; nikjer ni nič posebnega, izvirnega; bralcu se vse to nekako znano zdi, ako ravno ne more reči, da je že kje kaj takega bral. Vnanja oblika ne kaže posebnih napak. Nekaj malega omenimo:

Kaj mi pomaga moč jeklena,

Kaj mi pomaga zdaj mladost?

Rešitev skor mi ni nobena,

Da ljubo bi dobil prostost.

„Rešitev skor mi ni nobena“, tako se vendar ne more in ne sme reči po navadni slovnici slovenski, druge ne priznavamo tudi ne v pesmi, in latinska nam ne more biti mero-dajna. Mimo gredé: skor ne velja, in „ljuba prostost“, to je vendar malo prepohlevno, recimo že raji na pr. z l a t a, dasi to ni nič novega.

Počasi dan za dnevom mine,

Kdaj dan, kdaj noč je, komaj vém;

Obdajajo me večne tmine,

Na prosto malokratov smem.

„Na prosto malokratov smem“, ta dostavek nam kaže, da je vjeti junak silno pošten in

vesten človek, ki noče nikomur krivice delati, tudi ječarju ne. Vendar nam se zdi, da bi mu nihče ne zameril, ko bi bil to zamolčal, tudi ječar sam ne, če je pameten človek. Kedor ne vidi in ne čuti, kako pedantične, filisterske, kako prozajčne so te besede, ta nima ne duha ne sluha o poeziji.

Življenje moje je brez cene,

Nobeden me ne čisla več;

In prešlo bo, ko prazne pene,

Mladostna moč bo kmalo preč.

Eno štirikrat rečeno, en sam krepak verz bi bil stokrat boljši nego ti štirje slabotni. „Preč“ ne pišemo več.

Čuj, tica le se me še vsmili,

Nad oknom glasno žvrgoli;

V nadlogi k petju mene sili,

Al' več veselja zame ni.

Da pojača tica koga peti sili, to nam je novo, narobe: ko bi človek peti začel, umolknila bi pač takoj, poslušaj jo naj človek, ne spremlja. Iz té kitice pa tudi vidimo, da naš junak vendar ni tako vesten človek, kakor smo mislili. Prej je dejal, da ga obdajajo „večne tmine“, zdaj pa vidimo, da je imela ječa okno, bodi si še tako majhno, še tako zamreženo. — Sonet: „Mladini“ je prava delovniška proza, „trijolet“ sama igrača. — Konečno bi morali ponavljati vam, kar smo že mnogim rekli: Življenja vam je treba, potem se bode videlo, ali ste pesnik. S.

Obljubljenoto dete

(v podobo).

Znana je pač navada po Slovenskem, da roditelji bolno dete, da bi ozdravelo, kam na božjo pot „obljubijo“. Današnja podoba nam predočuje prizor, ko sta prišla oče in mati z otrokom na božjo pot v kraj, ki je pač malokateremu Slovenecu neznan; ravno stopata v čoln, da bi odrinila od brega

Tje na otok z valovami obdani,

V današnjih dnevih božjo pot Marije;

V dnu zad stojé snežnikov velikani,

Polja, ki spred se sprosti, lepotije

Ti kaže Blejski grad na levi strani,

Na desni griček se za gričem skrije.

Dežela kranjska nima lepšga kraja

Ko je z okoljšno ta, podoba raja.

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 5 gold. za vse leto. 2-50 za pol leta; Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Herrergasse 110.